

Màrius SAMPERE

Descodificacions. Obra nuclear

Barcelona: Edicions Proa, 2018, 620 p.

Màrius Sampere ha esdevingut un clàssic. Només els clàssics perduren més enllà de l'absència; només els clàssics segueixen revelant-nos certeses més enllà de les preguntes. Mig any després de la seva mort, *Descodificacions* esdevé un imprevist homenatge pòstum a un poeta «d'una genialitat insòlita», d'una «poesia reflexiva i inconformista», tal com assenyala Carles Duarte –que, juntament amb Mireia Vidal-Conte, ha tingut cura de l'edició– al magnífic pròleg que encapçala el volum, un text que en determina el propòsit –acostar el lector a l'univers poètic de Sampere facilitant-ne una comprensió global– i en descriu la tria, feta pel mateix poeta abans de morir, de gairebé mig miler de poemes pertanyents a vuit obres diferents que abracen trenta-vuit anys de la trajectòria del poeta.

Sampere és un poeta descomunal en molts aspectes. El seu afany incansable a l'hora d'encarar-se als enigmes de l'existència, la seva enèrgica tossuderia a l'hora de fer aflorar els dubtes que l'assetgen, l'han convertit en un visionari, tot un demiürg al servei de la paraula justa, incòmoda, fins i tot irreverent, capaç de fer trontollar tota realitat per sòlida que pugui semblar.

Dues de les seves obres fundacionals inauguren el volum, *L'home i el límit* (1968) i *Poemes de baixa freqüència* (1976). De bon començament, els versos de Sampere manifesten alguns del temes que seran recurrents al llarg de tota la seva obra: la preocupació metafísica, el dolor de l'absència, la lluita amb la Divinitat o la profunditat dels vincles familiars –l'oncle, el pare, sobretot la mare–, tot plegat expressat amb un to incrèdul («Fiant-nos del sol / ens hem fet ombres»), a voltes desafiant («Dediquem-nos a enterrar»), sovint irònic («Crec en Déu com qui més, és a dir, quan Déu vol / perquè / sempre he dormit, que jo recordi»). Al pròleg de *Poemes de baixa freqüència* el mateix Sampere escriu: «Els suports essencials del poema són els espais buits». Certament, com en tota bona poesia, hi ha molts silencis en els seus versos, silencis que no amaguen el crit.

Els segueixen dos llibres més, *Oniris i el tret del caçador* (1987) i *L'ocell que udola* (1990). La sensació de desconsol persisteix, i els dubtes, també. La memòria i la recerca de l'origen de l'existència naveguen, enmig d'imatges oníriques, entre l'amor i la mort, els quals s'erigeixen en protagonistes, una vegada més, units per un dolor inherent a la condició humana ja des del naixement («amb tot aquest dolor i aquestes proves / ara ja sap que mai no dormirà»). La metàfora i la paradoxa prenen volada («No morirem de mort sinó de vida»), el poeta assenta la seva poesia en la llavor fèrtil de la mort, en el neguit davant l'abisme, en la immortalitat del record («Solament sé / que no és possible l'oblit»); tot plegat sota l'amenaça de l'amatent Caçador.

Amb *Subllum* (2000), Sampere inaugura un nou segle. Amb «estratègia de filaberquí» (en paraules d'Isidor Cònsul, autor de l'epíleg) segueix capficat en la cara més fosca de la vida —«el fracàs rotund de la llibertat»— i s'endinsa en coneguts i temuts viaranys en què la desesperança («potser / no hi ha camí sinó pèrdua») passeja amb una ironia sense miraments a l'hora d'escodrinyar les seves víctimes («la naturallesa no és sàvia, és química»), sense escatimar-ne, tampoc, amb ell mateix («sóc jo perquè havia de ser un altre i no ha pogut ser»).

Les imminències (2002) és la següent obra inclosa al volum. Un llibre que guanya tres destacats premis literaris i que està encapçalat per una «Iniciació» («el poemari és la flama, automàticament, així que l'obrim») que, al seu torn, emmarca uns versos que esdevindran magnífics testimonis de la fecundació de l'esterilitat, de la imprecisió de la vida, de «la immortalitat que no exclou l'agonia». Amb el tossut anhel de sentit, la realitat del poeta esdevé hàlit, ulls que dansen amb la crueltat, naixement de (més) dubtes, d'amor, de tendresa, de misèries, al voltant de l'absència del Desaparegut —una lluita, la que l'enfronta a Déu, present al llarg de tota la seva obra.

Jerarquies (2003) és fidel a l'exigència de l'obra precedent. L'inicien un parell de reflexions d'aire sorneguer del mateix poeta, una de les quals aconsella: «I no pregunteu què he dit. Pregunteu-vos què heu entès». El sentiment de perplexitat —sense abandonar grans dosis de sarcasme— creix («L'univers / me l'han engiponat mentre badava»), la lluita entre la desitjada llum i l'angoixant obscuritat malda per proclamar vencedora sota la mirada de l'Ingenu i el desconcert i la impotència romanen inalterables («Què és tot això que no calia?») mentre «els dies passen / i l'endemà no arriba mai».

El darrer llibre aplegat a *Descodificacions* és *Ens trobarem a fora* (2006), més d'una vuitantena de poemes precedits per una «Confidència»: «I aquí apareix la contradicció, la que, per obra del Destí o de l'Atzar, informa l'existència». Amb un to especialment provocador («I què hem fet / tret de néixer?») el poeta explora els límits de la carn, se'n fot de la por i de qui la vetlla i menysté un temps que no li ha donat respostes («Caminaré enrere per crear més confusió»).

Descodificacions, un terme recurrent en les últimes notes de Sampere que s'han conservat, és, doncs, un volum que reivindica un dels poetes contemporanis més rellevants, una nova oportunitat d'honorar-ne la poesia endinsant-se en els seus misteris.

Mar Fontana
Barcelona